

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІСся»»**

Циклова комісія педагогіки та фізичного виховання

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВЧИТЕЛЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітньої програми:

Початкова освіта

Галузі знань:

01 Освіта / Педагогіка

Спеціальності:

013 Початкова освіта

БЕРЕЗНЕ – 2025

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Викладач

Цупко О.В.

Програму розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії педагогіки та фізичного виховання

Протокол №6 від «21» лютого 2025 року

Голова циклової комісії

Олександр ІВАЩУК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Унікальний характер педагогічних ситуацій у реальному освітньому процесі, необхідність урахування ситуацій невизначеності та випереджального характеру, проектування різних форм організації педагогічного процесу вимагає високого рівня педагогічної майстерності, педагогічної культури, педагогічного мистецтва сучасного педагога. Професійно-педагогічна підготовка викладача вищої школи передбачає розвиток у нього уявлень про педагогічну діяльність як особистісно зорієнтовану педагогічну взаємодію, формування індивідуальної педагогічної позиції, оволодіння комплексом умінь і навичок педагогічної техніки, культури саморегуляції, форм і методів професійного самовдосконалення

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Професійна етика вчителя» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів. Програма вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика вчителя», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни є сформувати у студентів навички педагогічної діяльності, дати їм теоретичну підготовку в обсязі, необхідному для реалізації ними своєї професійної діяльності; розвинути вміння бачити і вирішувати проблеми, що виникають в освітньому процесі закладу вищої освіти з дотриманням етичних принципів і норм поведінки; сформувати відповідну етичну свідомість, відношення, дію стосовно суб'єктів освітнього процесу, стимулювати студентів до професійного самовиховання, формувати у них потребу в неперервному педагогічному самовдосконаленні.

Завдання навчальної дисципліни: навчити студентів усвідомлювати необхідність розуміння принципів професійної етики, практично використовувати набуті знання у подальшій трудовій діяльності, в різних життєвих ситуаціях, , вміння переконливо відстоювати свої моральні принципи, усвідомлювати значення розвитку особистої культури та компетентності у професійній практиці.

Предмет вивчення навчальної дисципліни є основні етичні положення, що мають значення для професійної діяльності педагога.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі в професійній діяльності, що вимагає застосування положень і методів психолого-педагогічної науки та характеризується певною невизначеністю умов, а також нести відповідальність за результати своєї діяльності в освітньому процесі.

Загальні компетентності.

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК 2. Здатність до планування, моделювання, конструювання, проектування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК 5. Здатність до організації та проведення педагогічної діагностики учня.

СК 7. Здатність добирати доцільні методи, засоби і форми навчання відповідно до визначених мети і завдань уроку, іншої форми навчання з урахуванням специфіки змісту навчального матеріалу та індивідуальних особливостей учнів.

СК 10. Здатність до активного залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

СК 13. Здатність усвідомлювати особисті відчуття і почуття, управляти власними емоційними станами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- сутність поняття «ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВЧИТЕЛЯ» і зміст етичного кодексу вчителя;
- моральні вимоги до професійної діяльності вчителя;
- етичні основи спілкування педагога;
- етичні засади педагогічної діяльності в процесі розв'язання конфлікту;
- складові етичної культури.

Вміти:

- керувати власним емоційним станом та поведінкою;
- ефективно організовувати контактну взаємодію та усувати бар'єри в спілкуванні;
- розв'язувати педагогічні ситуації різних видів педагогічної діяльності з урахуванням основних положень етичного кодексу педагога;
- аналізувати основні ролі у соціально-педагогічному спілкуванні;
- розробляти правила спілкування із учнями; розв'язувати конфліктні ситуації в педагогічній діяльності;

- використовувати інтерактивні техніки взаємодії з особистістю та колективом;
- проводити особистісну, професійну та учнівську рефлексію;
- організовувати власну самоосвітню діяльність;
- налаштовувати себе на відповідну діяльність;
- аналізувати власну діяльність з погляду її педагогічної доцільності;
- моделювати особистість творчо працюючого вчителя.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ **навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни** **«Професійна етика вчителя»**

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: регулярна перевірка завдань, виконаних як на заняттях, так і позааудиторний час, тематичне тестування, контрольна робота, диференційований залік.

6. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90	Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 013 Початкова освіта Освітня програма: Початкова освіта Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1
		Лекційні – 30
		Практичні - 30
		Самостійна робота – 30
		Вид контролю: диференційований залік

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА І. ПЕДАГОГІЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ. Поняття педагогічної деонтології. Основні функції та принципи педагогічної деонтології. Зв'язок педагогічної деонтології з іншими науками. Основні завдання педагогічної деонтології. Охарактеризуйте принципи педагогічної деонтології. Суть і завдання педагогічної діяльності. Суб'єктивно-об'єктивні відносини, які характеризують педагогічний процес. Категорії педагогічної етики. Етична компетентність педагога. Функції моральних відносин.

ТЕМА ІІ. ПЕДАГОГІЧНА ЕТИКА. Деонтологія як умова гуманізації педагогічного процесу. Етичні засади педагогічної професії. Етика як регулятор взаємин між учителем і учнем. Етика як базова складова педагогічних систем. Зобразіть схематично змістове ядро педагогічної етики. Моральні стосунки педагога. Субординаційні стосунки. Гуманістичні стосунки. Координаційні моральні стосунки.

ТЕМА III. ПЕДАГОГІЧНА МОРАЛЬ. Сутність та функції педагогічної моралі. Моральна культура вчителя. Моральна свідомість педагога. Кодекс честі вчителя. Розробити Кодекс честі вчителя сучасної школи. Формування деонтологічної готовності майбутніх педагогів. Інтерес як специфічна пізнавальна спрямованість особистості. Емоційно-вольовий компонент деонтологічної готовності. Серед вказаних рис визначити моральні якості педагога.

ТЕМА IV. ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА. Основи педагогічної культури. Дві форми прояву педагогічної культури: статична й динамічна. Культура спілкування і етика педагога. Визначити форми прояву педагогічної культури і охарактеризувати їх. Скласти правила педагогічного спілкування. Поняття конфлікту. Види педагогічних ситуацій і конфліктів та їх особливості. Причини конфліктів та стиль взаємодії педагога. Психологічний аналіз конфліктів. Етичний захист педагога. Підібрати 3 педагогічні ситуації з книги Кузьмінського і розробити шляхи їх вирішення.

ТЕМА V. ВИМОГИ ДО ВЧИТЕЛІВ. Вимоги до вчителя початкових класів зі сторони учнів. Основні труднощі вчителів початкових класів у сфері взаємодії. Типові помилки молодих учителів. Опрацювати 37-у пораду В.О.Сухомлинського - Вчителю, який починає працювати в школі. Типові помилки молодих учителів. Вимоги до вчителя початкових класів зі сторони батьків. Етика поведінки вчителя за «Гуманною педагогікою Амонашвілі. Методика контактної взаємодії. Поради А. Макаренка та В. Сухомлинського щодо організації взаємодії з дітьми.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт. Зокрема, застосовуються інтерактивні методи подання навчального матеріалу: створення проблемних ситуацій; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); рольові вправи, наближені до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «модельовання ситуації (переважно виробничої)» тощо. Застосовуються комп'ютерні, інтернет-технології та спонукання здобувачів освіти до їх використання, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички за фахом.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бобир О. В. Етикет учителя : навч.-метод. посіб.; МОН України. К. : Слово, 2009. 212с.
2. Васянович Григорій Петрович. Вибрані твори: у 7 т.: Норма. 2015 Т. 3 : Педагогічна етика: навч. посіб. / Львівський науково-практичний центр інституту професійно-технічної освіти НАПН України. 2015. 420 с.
3. Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць ПДПУ ім. В. Г. Короленка. Сер.: Педагогічні науки. Полтава : ПДПУ. [б. р.] Вип. 8, Ч II. 2011. 348 с.
4. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>.
5. Жигір В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка: Навчальний посібник / За ред. М.В. Волочевського. К.: Кондор, 2012. 336 с.
6. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konserciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
7. Кузьмінський А.І.. Педагогіка. Київ : Знання, 2008. 447с.
8. Лозовий В.О. та ін. Етика. Навч. посібник для студ. ВНЗ МОН України. За ред. В.О.Лозового . Рек.: МОН України . К.: Юрінком Інтер, 2002-224с.
9. Малахов В.А. Етика спілкування. Навч. посібник для студ. ВНЗ. Рек. МОН України. К.: Либідь, 2006. 400с.
10. Мовчан В.С. Історія і теорія етики. Курс лекцій: Навчальний посібник. Дрогобич, 2003.
11. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
12. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Педагогіка. Завдання і ситуації. Практикум: Навчально – методичний комплекс. К., 2006. 423с.
13. Панченко В. Етика. Естетика. К. 2019. 432с.
14. Педагогіка : Хрестоматія /Укл. А.І. Кузьмінський та ін.-К.-2003.-700 с.
15. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1143732-18>
16. Фіцула М. М. Педагогіка. К.: Академія, 2000. 544 с.
17. Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога. К. 2012.208с.
18. Шевченко Ю. М. Педагогічна деонтологія: навч.-метод. посіб. [для студ. спеціальності «Початкова освіта»]/ Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 130 с.
19. Юрій М. Етика: Підручник. К: Дакор, 2006. 320 с.
20. Божик Л. Вчіться володіти собою. *Директор школи*. 2007. № 25-26.
21. С. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Вінниця : Ніланд ЛТД, 2015. 224 с.
22. Лук'янець І. Основні етапи формування професіоналізму вчителя початкової школи. *Рідна шк.* 2005. № 12. С. 26-28.
23. Малахов В. Етика. Курс лекцій. К., 2006.

24. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібник. К. : Академвидав, 2010. 197с.
25. Мовчан В.Етика. К, 2008.303 с.
26. Основи деонтології: навчальний посібник [Електронний ресурс] : навч. посібн. для студ. спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія», спеціалізації «Фізична терапія»/ укл. Ю.В. Копочинська, С.Б.Латенко; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2019. 87 с
27. Синич В. «Школа розвитку»: пошук, експеримент, пошук. *Початкова школа*. 2012. №2. С. 48-51.
28. Степаненко В.Ф. Етика в проблемах і аналітичних задачах: Навчальний посібник. К., 1998.
29. Тофтул М.Г. Етика: Навчальний посібник . К.: «Академія», 2005. 416 с.
30. Толкачева Л. Основи етичної культури. *Виховна робота в школі*. 2009. №7. С.5 – 32.
31. Хоружа Л. Етика педагогічної взаємодії як основа збереження психофізичного здоров'я молодшого школяра. *Поч. шк.*. 2009. № 7. С. 51 – 55.

Інформаційні ресурси

- 1.Віртуальні бібліотеки, е-каталоги та довідники е-ресурсів. http://intellect-invest.org.ua/educ_resources_virtual_libraries/.
2. Збірник нормативних документів. Загальна середня освіта: в 4-ох част. Київ, 2010.
3. Матеріали міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/ua>)
4. Освітні ресурси. - http://intellect-invest.org.ua/educ_resources/